

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2018-01-24

§ 11

KS 285/16

Kompletterande svar på motion om hedersrelaterat våld och förtryck

Beslut

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

Motionen anses besvarad och:

- att samverkansplattformarna NOSAM och SSPF ombeds att göra en bedömning angående behov av en kartläggning angående förekomst av hedersrelaterat våld,
- att representanter från NOSAM och SSPF under våren 2018 deltar på något av Brottsförebyggande rådets möten för att diskutera fortsatt arbete angående att motverka förekomsten av hedersrelaterat våld, och
- att Brottsförebyggande rådet ges i uppdrag att bevaka frågan och årligen avge en lägesrapport till kommunstyrelsen och ev behov av ytterligare åtgärder.

Ärendet

Motionen har i grunden ett förslag i två delar. Dels att Mölnåls stad ska kartlägga förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck bland barn och ungdomar, dels att staden ska upprätta en gemensam handlingsplan gällande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en mängd olika begrepp som används rörande heder, mäns våld mot kvinnor och andra socialt förtryckande strukturer. Den gemensamma nämnaren är att det till största del handlar om män som utsätter kvinnor för olika former av förtryck.

Uppfattningen bland professionella i staden (anställda och chefer inom SKF, SAF, UTF och KFF samt Polisen) är att hedersrelaterat våld och förtryck inte är vanligt förekommande i Mölnåls men att det kan finnas ett mörkertal på grund av att de drabbade inte synliggörs. Gemensamt för de intervjuade är också att det vore bra med en gemensam riktning gällande hur vi ska arbeta med frågan våld i nära relationer, där hedersvåld och förtryck är en del.

Motionen återremitterades den 21 juni 2017, § 115 på förslag av ledamöterna Elin Andersson (L), Ulrika Frick (MP) samt Kader Hamakarim (MP) där Ulrika Frick och Elin Andersson

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2018-01-24

önskade kompletterande information.

Återremissen innehöll bl.a. begäran om att få en tydligare bild av olika samverkansplattformar som kan bidra till med en mer heltäckande kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld i vår kommun än bara LUPP-enkäten samt synpunkten att all personal i staden som arbetar med barn och unga måste få fördjupad kunskap i hedersproblematik. Stadsledningsförvaltningen har bemött de synpunkter och frågor som framförts i återremissen i separat tjänsteskrivelse.

Om en översyn visar att behov finns av gemensam handlingsplan gällande våld i nära relationer där hedersproblematik är en del, bör omfattningen av en sådan handlingsplan bedömas för att kunna avgöra om den ska upprättas inom ramen för respektive förvaltning eller om resurser behöver tillsättas för att samordna och upprätta handlingsplanen.

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige har den 15 juni 2016, § 118, remitterat motionen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat motionen till stadsledningsförvaltningen för beredning.

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 2 maj 2017.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har behandlat ärendet den 17 maj 2017, § 70.

Kommunstyrelsen har behandlat ärendet den 7 juni 2017, § 169.

Kommunfullmäktige återremitterade ärendet den 21 juni 2017, § 115.

Stadsledningsförvaltningens kompletterande tjänsteskrivelse daterad 28 november 2017.

Arbetsutskottet har behandlat ärendet den 13 december 2017, § 165.

Förslag till beslut

Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen utan eget förslag till beslut.

Ledamöternas förslag till beslut

Marie Östh Karlsson (S) föreslår att motionen ska anses besvarad och:

- att samverkansplattformarna NOSAM (samverkan mellan kommun och primärvård) och SSPF (samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid) ombeds att göra en bedömning angående behov av en kartläggning angående förekomst av hedersrelaterat våld,

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum
2018-01-24

- att representanter från NOSAM och SSPF under våren 2018 deltar på något av Brottsförebyggande rådets möten för att diskutera fortsatt arbete angående att motverka förekomsten av hedersrelaterat våld, och
- att Brottsförebyggande rådet ges i uppdrag att bevaka frågan och årligen avge en lägesrapport till kommunstyrelsen och ev behov av ytterligare åtgärder.

Marcus Claesson (L) föreslår, med instämmande av Hans Bergfelt (M), Kajsa Hamnén (M) och Ingemar Johansson (C), att motionen ska tillstyrkas.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns två förslag till beslut och ställer dem mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt Marie Östh Karlssons (S) förslag till beslut.

Expedieras till

Kommunfullmäktige

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2017-12-13

§ 165

KS 285/16

Kompletterande svar på motion om hedersrelaterat våld och förtryck.

Beslut

Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen utan eget förslag till beslut.

Reservation

Marcus Claesson (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag med följande motivering:

Anmälningarna om barn som kan fara illa ökar. Mörkertalet bedöms vara stort. Belägg saknas för att påstå att få ungdomar i Mölnåls lever under hedersförtryck. Snarare tvärtom som grannkommun till Göteborg, där föreningen "Varken Hora eller Kuvad":s kartläggning "Tolvhundra" under 2016 är mycket oroande i utsatta områden.

2002 kartlade Länsstyrelsen för Västra Götaland i rapporten "Ett eget liv?" hedersförtrycket i Göteborgsregionens kommuner, inklusive Mölnåls. Då rörde det sig om ca 400 ungdomar, varav 320 i Göteborg. 2003 utökades kartläggningen till 37 av Västra Götalands regionens övriga kommuner. Därefter har Örebro och Östergötlands län samt Malmö, Göteborg, Stockholm och Uppsala gjort kartläggningar bara för att nämna några. Det är alltså hög tid att göra en ny kartläggning, och inte bara en lägesbild eller översyn, i Mölnåls. Kompetensen finns. Pengar behöver avsättas.

Motionen har nu utretts i 18 månader. Kommunfullmäktiges återremiss i juni 2017 är en tydlig signal att politiken vill se fler åtgärder i frågan - inte färre. Det är tyvärr fortfarande oklart hur stor andel av Mölnåls elever som studerar utanför kommunen, som får svara på Mölnåls egna frågor om hedersförtryck i LUPP-enkäten. Oavsett är frågan så mycket viktigare och större än att förminska ner till en enda skolenkät. Handlingsplanen emot hedersförtryck ska föreslå kraftfulla motåtgärder, oavsett hur staden är organiserad. Det är ologiskt att föreslå att motionen ska avslås.

Fördjupning:

www.mucl.se

www.hedersfortryck.se (Östergötlands län samordningshemsida på regeringens uppdrag)

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2017-12-13

www.institutetmothedersförtryck.se

vhek.se

Ärendet

Motionen har i grunden ett förslag i två delar. Dels att Mölnåls stad ska kartlägga förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck bland barn och ungdomar, dels att staden ska upprätta en gemensam handlingsplan gällande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en mängd olika begrepp som används rörande heder, mäns våld mot kvinnor och andra socialt förtryckande strukturer. Den gemensamma nämnaren är att det till största del handlar om män som utsätter kvinnor för olika former av förtryck.

Uppfattningen bland professionella i staden (anställda och chefer inom SKF, SAF, UTF och KFF samt Polisen) är att hedersrelaterat våld och förtryck inte är vanligt förekommande i Mölnåls men att det kan finnas ett mörkertal på grund av att de drabbade inte synliggörs. Gemensamt för de intervjuade är också att det vore bra med en gemensam riktning gällande hur vi ska arbeta med frågan våld i nära relationer, där hedersvåld och förtryck är en del

Motionen återremitterades den 21 juni 2017, § 115 på förslag av ledamöterna Elin Andersson (L), Ulrika Frick (MP) samt Kader Hamakarim (MP) där Ulrika Frick och Elin Andersson önskade kompletterande information.

Återremissen innehöll bl.a. begäran om att få en tydligare bild av olika samverkansplattformar som kan bidra till med en mer heltäckande kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld i vår kommun än bara LUPP-enkäten samt synpunkten att all personal i staden som arbetar med barn och unga måste få fördjupad kunskap i hedersproblematik. Stadsledningsförvaltningen har bemött de synpunkter och frågor som framförts i återremissen i separat tjänsteskrivelse.

Om en översyn visar att behov finns av gemensam handlingsplan gällande våld i nära relationer där hedersproblematik är en del, bör omfattningen av en sådan handlingsplan bedömas för att kunna avgöra om den skall upprättas inom ramen för respektive förvaltning eller om resurser behöver tillsättas för att samordna och upprätta handlingsplanen.

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige har den 15 juni 2016, § 118, remitterat motionen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat motionen till stadsledningsförvaltningen för

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2017-12-13

beredning.

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 2 maj 2017.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har behandlat ärendet den 17 maj 2017, § 70.

Kommunstyrelsen har behandlat ärendet den 7 juni 2017, § 169.

Kommunfullmäktige återremitterade ärendet den 21 juni 2017, § 115.

Stadsledningsförvaltningens kompletterande tjänsteskrivelse daterad 28 november 2017.

Förslag till beslut

Stadsledningsförvaltningens förslag till arbetsutskottet

Motionen avstyrks på punkt ett med hänvisning till det kommande arbetet med ungdomsenkäten LUPP.

Motionen avstyrks på punkt två med motiveringen att en översyn görs gällande behov av en gemensam handlingsplan för berörda förvaltningar gällande våld i nära relationer.

Ledamöternas förslag till beslut

Marie Östh Karlsson (S) föreslår att ärendet lämnas utan eget förslag till beslut till kommunstyrelsen.

Marcus Claesson (L) föreslår bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns två förslag till beslut och ställer dem mot varandra och finner att arbetsutskottet beslutar enligt Marie Östh Karlssons (S) förslag.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Motion till kommunfullmäktige i Mölndals Stad:

Kartlägg och förebygg hedersrelaterat förtryck.

Under 2015 ökade siffran till 100 000 enligt MUCF (myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor), för antalet ungdomar i Sverige som är oroliga att bli bortgifta mot sin vilja. Mörkertalet är dessutom stort.

Hedersförtryck är baserat på uppfattningen att mannens heder är beroende av andra familjemedlemmars sociala beteende. Särskilt viktigt är att flickor ska vara oskulder fram till dagen de gifter sig. Hedersvåld utövas av kollektivet (gruppen, familjen) som en legitim handling för att straffa flickans "olydnad", bevara och rentvå familjens heder samt värna om familjens sociala anseende.

Våldet är planerat, sanktionerat och kollektivt utövat. Förövarna skyddas av kollektivet, vilket också leder till få anmälningar och åtal. Det hedersrelaterade våldet är framförallt psykiskt genom kränkningar, skambeläggning, förödmjukelse, begränsat privatliv, nervärdering, undandragen kärlek och omsorg, förskjutning, förföljelse och hot. Det sociala våldet yttrar sig i isolering, förbud att delta i normala aktiviteter i samhället, tvång till avvikande klädsel och beteende, deprivation, ofrivilligt bortrövande, arrangerat äktenskap.

Samtliga är direkta kränkningar av individens grundläggande rättigheter som är skyddade både av nationell och internationell lagstiftning. Trots detta fortsätter kränkningarna dagligen, ofta i tystnad, och straffriheten är stor då få anmäler.

Våldet drabbar framför allt unga kvinnor, men också män kan tvingas till äktenskap. Hedersförtryck drabbar även homo-, bi- och transsexuella personer som lever under hedersförtryck då de avviker sexuellt från samhällets normer.

En kartläggning bidrar till en större medvetenhet, ökad kompetens och likvärdigt bemötande vilket är avgörande för att bekämpa hedersförtryck och bidra till att alla människor får leva i frihet.

Vi vill:

- att staden kartlägger hur många barn och ungdomar som lever under hedersrelaterat förtryck inkluderande inskränkningar som begränsar rörelsefriheten.
- att staden tar fram en gemensam handlingsplan både för att förebygga och hantera hedersrelaterat förtryck.

Delaram Esmaeili
Kommunfullmäktigeledamöter
Liberalerna Mölndal

Elin Andersson

Stadsledningsförvaltningen
Elin Lund

Kommunfullmäktige

Kompletterande svar på motion om hedersrelaterat våld och förtryck.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att motionen avstyrks på punkt ett med hänvisning till det kommande arbetet med ungdomsenkäten LUPP.

Kommunstyrelsen föreslår att motionen avstyrks på punkt två med motiveringen att en översyn görs gällande behov av en gemensam handlingsplan för berörda förvaltningar gällande våld i nära relationer.

Ärendet

Ledamöterna Elin Andersson (L), Ulrika Frick (L) samt Kader Hamakarim (S) föreslog återremiss av ärendet där Ulrika Frick och Elin Andersson önskade kompletterande information. Denna tjänsteskrivelse avser bemöta de synpunkter och frågor som framfördes i och med återremissen, samt förtydliga förslag till beslut i punkt två som handlar om att staden ska göra en översyn gällande behov av gemensam handlingsplan i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Ulrika Frick vill återremittera ärendet för att få en tydligare bild av vilka olika samverkansplattformar vi har idag som kan bidra med en mer heltäckande kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld i vår kommun än bara LUPP-enkäten.

Elin Andersson vill återremittera ärendet med synpunkten att all personal i staden som arbetar med barn och unga måste få fördjupad kunskap i hedersproblematik. Elin Andersson vill vidare att staden ska kartlägga hedersproblematik i tidigare åldrar. Elin efterfrågar ett förtydligande gällande vilka elever i Mölnådal som kommer besvara LUPP enkäten.

Om en översyn visar att behov finns av gemensam handlingsplan gällande våld i nära relationer där hedersproblematik är en del, bör omfattningen av en sådan handlingsplan bedömas för att kunna avgöra om den skall upprättas inom ramen för respektive förvaltning eller om resurser behöver tillsättas för att samordna och upprätta handlingsplanen.

Samverkansplattformar som kan bidra vid en kartläggning.

För att genomföra en kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld krävs tid, kunskap i ämnet, förberedelse och en enighet om vilket typ av kartläggning som ska göras. I de redan befintliga nätverk som finns inom staden kan dock *en lägesbild* tas fram utifrån de olika områdena som nätverken är kunniga i.

Samverkansplattformar som kan vara delaktiga och bidra till en lägesbild är

- NOSAM som är ett forum för närområdessamverkan där representanter finns från både privat och offentlig hälso-och sjukvård, samt kommun. NOSAM kan vara en viktig kanal till att få information ifrån.
- SSPF med styrgrupp och operativ grupp där representanter från skola, socialtjänst, polis och fritid finns och kan bidra till en lägesbild.
För att genomföra en kartläggning krävs utsedda representanter i en ämnesspecifik arbetsgrupp. Någon sådan arbetsgrupp eller nätverk finns inte idag.
SSPF styrgrupp skulle kunna vara den instans som gruppen rapporterar till enligt tidigare förfaranden.

Kompetens och kunskap finns i staden gällande hedersproblematik, framför allt inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen, men även inom andra förvaltningar. För att genomföra en kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld internt i staden behövs ett specifikt uppdrag och avsatta resurser. En kartläggning kan också läggas ut externt på en organisation, universitet eller liknande.

Utbildning till personal i staden gällande hedersproblematik

Elin Andersson vill att all personal i staden som arbetar med unga ska få fördjupad kunskap gällande hedersproblematik. Länsstyrelsen i Västra Götaland utlyste utvecklingsmedel för våldsförebyggande arbete under våren 2017. Mölnåls har ansökt och beviljats medel (110 tkr) för utbildning gällande hedersrelaterat våld och förtryck samt HBTQ och heder. Sjuttio personer som arbetar med barn och unga inom SKF, UTF, SAF, KFF och SLF kommer genomgå en utbildningsserie under våren 2018. Sista tillfället kommer bestå av en workshop där framtida arbete kommer stå på agendan; hur vi i staden ska jobba med frågorna och samverka på bästa sätt. Förhoppningen är att de nyckelpersoner som genomgår utbildningen kommer att föra vidare sin kompetens på respektive arbetsplats så kunskapen sprider sig och blir levande i staden.

Klarläggande om LUPP- enkäten

Elin Andersson menar att hedersförtryck börjar tidigare och behöver därför kartläggas redan i tidigare åldrar, exempelvis lågstadiet. Att genomföra kartläggningar kring hedersrelaterat våld på lågstadielever, d.v.s. barn mellan 7-10 år är komplicerat ur flera aspekter. Enligt föreningen GAPF (Glöm aldrig Pela och Fadime) har ingen sådan kartläggning gjorts i Sverige. GAPF menar vidare att om en kartläggning skulle genomföras på yngre barn bör det göras i samarbete med experter och psykologer då ämnet är känsligt och svårt och inte kan göras i enkätform, då barnen är för små. Det rör sig om en omfattande insats med många inblandande professioner och en lång tidsram, och antagligen svårtolkade resultat. GAPF menar att ett bättre angreppssätt är att jobba demokratifrämjande med unga barn, genom att redan på förskolan öka deras kunskap om sina egna rättigheter. Om LUPP-enkäten visar besvärande resultat gällande förekomst av hedersproblematik bland elever som är 14 år respektive 17 år bör staden då överväga att vidare kartlägga denna problematik.

Elin Andersson menar också att inte alla elever i åttonde klass respektive andra året på gymnasiet som är skrivna i Mölnåls kommer genomföra LUPP-enkäten

LUPP -enkäten kommer att gå ut till samtliga gymnasieelever som är skrivna i Mölnåls oavsett vilken skola de går på. Härryda kommun och Kungsbacka kommun kommer genomföra LUPP-enkäten på skoltid, även de Mölnåls elever som går på dessa skolor kommer därmed genomföra enkäten. De elever som går i Göteborg eller andra kommuner där enkäten inte genomförs på skoltid kommer få ett brev hemskickat med en länk till enkäten och möjlighet att fylla i den. Kultur- och fritidsförvaltningen har dessutom ordnat så att enkäten kan genomföras på mötesplatser ute i områdena i Mölnåls där samhällsarbetarna finns på plats.

Ekonomi

- Utbildningen kommer ske via utvecklingsmedel som beviljats från länsstyrelsen á 110 tkr.
- För att genomföra en kartläggning internt krävs ett specifikt uppdrag, och avsätta resurser till att samordna kartläggningen.
- För att genomföra en kartläggning enbart via en extern part kan det medföra kostnader som idag är okända då det inte finns en plan gällande omfattning av kartläggning.

Bedömning

Ulrika Frick önskar få en bild av vilka befintliga samverkansplattformar i staden som kan bidra till en kartläggning. I de redan befintliga nätverk som finns i staden kan en lägesbild tas fram utifrån de olika områdena som nätverken är kunniga i.

För att genomföra en kartläggning i staden finns behov av ett uppdrag om att forma ett nätverk med kunniga personer samt ett specifikt uppdrag gällande omfattning av kartläggning. Utbildningsinsatsen som ska genomföras kommer ytterligare höja kompetensen i staden och aktualiteten i frågan.

Elin Andersson vill att all personal i staden som arbetar med barn och unga måste få fördjupad kunskap i hedersproblematik. En utbildning gällande hedersproblematik kommer genomföras våren 2018. Motionären vill vidare att staden ska kartlägga hedersproblematik i tidigare åldrar. Det är ett omfattande och komplicerat arbete som enligt efterforskningar inte gjorts i Sverige hittills. Mölnåls stad bör utgå från resultaten i LUPP-enkäten och sedan ta ställning till vidare åtgärder. Elin Andersson önskar ett förtydligande gällande vilka elever i Mölnåls som kommer besvara LUPP enkäten. Alla elever som är skrivna i Mölnåls stad kommer få erbjudande om att genomföra enkäten.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Carina Nordgren

Cecilia Rignell Förvaltningschef
Tf. enhetschef

Stadsledningsförvaltningen
Elin Lund

Kommunstyrelsen

Motionssvar hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till beslut

Motionen anses besvarad på punkt ett med hänvisning till det kommande arbetet med ungdomsenkäten LUPP.

Motionen anses besvarad på punkt två med föresatsen att en översyn görs gällande behov av en gemensam handlingsplan för berörda förvaltningar gällande våld i nära relationer.

Ärendet

Förslaget i motionen har två delar. Dels att Mölnåls stad ska kartlägga förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck bland barn och ungdomar, dels att staden ska upprätta en gemensam handlingsplan gällande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en mängd olika begrepp som används rörande heder, mäns våld mot kvinnor och andra socialt förtryckande strukturer. Den gemensamma nämnaren är att det till största del handlar om män som utsätter kvinnor för olika former av förtryck.

I nuläget pågår ett arbete inom Mölnåls stads projektgrupp för ungdomsenkäten LUPP med att föreslå några specifika frågor som berör hedersrelaterat våld och förtryck i enkäten som genomförs i november 2017.

Uppfattningen bland professionella i staden (anställda och chefer inom SKF, SAF, UTF och KFF samt Polisen) är att hedersrelaterat våld och förtryck inte är vanligt förekommande i Mölnåls men att det kan finnas ett mörkertal på grund av att de drabbade inte synliggörs. Gemensamt för de intervjuade är också att det vore bra med en gemensam riktning gällande hur vi ska arbeta med frågan våld i nära relationer, där hedersvåld och förtryck är en del.

Beredning

Inför besvarandet av denna motion har en behovs – och kunskapsinventering genomförts där syftet varit att inventera kunskap samt pågående arbete gällande hedersrelaterat våld och förtryck. De som intervjuats är både anställda i verksamheter och chefer tillhörande SAF, SKF, UTF och KFF samt polisen. Målet var att få en uppskattning av problematikens omfattning, och hur det arbetas med frågan bland de professionella som möter den målgrupp som riskerar vara utsatt för våld eller förtryck.

Definitioner och begrepp

I motionen beskrivs att hedersrelaterat våld och förtryck är baserat på uppfattningen att mannens heder är beroende av andra familjemedlemmars sociala beteende och att specifikt hedersvåld och förtryck utövas av kollektivet som skyddar varandra. Våldet drabbar främst flickor och kvinnor men även pojkar kan vara utsatta.¹ HBTQ-personer och personer med intellektuella funktionsnedsättningar kan vara särskilt utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck (Göteborgs stad, 2015). Begreppet våld rymmer olika definitioner. I denna text menas främst fysiskt våld, socialt våld och psykiskt våld. Det senaste i form av begränsning av privatliv, kränkningar, skambeläggning, förföljelse och kontroll. Det sociala våldet som ofta återfinns i hederskulturer yttrar sig bl.a. i isolering, ofrivilligt bortrövande och arrangerat äktenskap. Fysiskt våld kan i värsta fall sluta med döden. Hedersetik finns inom många samhällen idag och historiskt sett. Det är förekommande inom alla religioner och bland icke troende människor och är därmed inte religionsbundet, snarare en tradition eller en kultur som växt fram i vissa grupper och samhällen. (Wikan, 2004:80)

Problemets omfattning och utbredning

Enligt riksorganisationen *Glöm aldrig Pela och Fadime* är mörkertalen gällande hedersvåld, hedersmord och hedersförtryck stort både i Sverige och i Världen. Någon kartläggning har tidigare inte gjorts i Mölnåls stad gällande hedersrelaterat våld och förtryck. Från SAF framkommer att anmälningar gällande barn som utsatts för/har bevittnat våld ökar.

En gemensam uppfattning för representanter från de olika förvaltningarna är att hedersrelaterat våld och förtryck inte är vanligt förekommande i Mölnåldal men heller inte synliggjort. Uppfattningen är att sannolikheten för ett mörkertal av drabbade som inte syns i systemet är stor. Anledningen kan dels vara att professionella inte vet hur hedersrelaterat förtryck kan ta sig i uttryck, men också att anmälningsbenägenheten är låg hos de drabbade på grund av rädsla för sanktioner från våldsutövaren/-utövarna. Gemensamt för de intervjuade oavsett roll att det finns behov av kunskapsutveckling och fortbildning inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Genomförda inventeringssamtal visar att det finns en stor kompetens kring hedersrelaterat våld och förtryck bland enskilda anställda i staden, framför allt inom SAF, som stöttar och hjälper personer som är drabbade av våld i nära relationer. Kunskap och kompetens finns även till viss del inom de andra förvaltningarna. Dock är denna kompetens ofta personbunden och därmed sårbar. Gemensamt för många är uppfattningen att den enskilda arbetsgruppen eller staden inte har någon gemensam riktning eller kunskapsbas i frågan. En intervjuad säger att *"Det är viktigt att ha en samsyn på vad det är, en klinisk definition"*.

¹ HBTQ = ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter (RFSL)

Visioner och mål i Mölnadal och Sverige

I Vision Mölnadal 2022 finns ett mål som lyder "Andelen Mölnadalabor som upplever trygghet och god hälsa ska öka". En indikator för att mäta detta är "Kvinnor som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra". En anledning till både psykisk och fysisk ohälsa är våld i nära relationer. Hälsokonsekvenserna är allvarigare för kvinnor och det kan även bidra till långvariga sjukskrivningar. (Öppna jämförelser; Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, SKL)

Den tioåriga nationella strategin som gäller from 1 januari 2017 lyfter att en särskild angelägenhet är att utveckla våldsförebyggande insatser med målsättning att nå alla unga. Det arbetet behöver nå alla grupper i samhället och utvecklas på flera arenor. Strategin betonar också mäns delaktighet och arbetet med förövare. Västra Götalandsregionens regionala mål är att det ska finnas långsiktiga och hållbara strukturer för att motverka mäns våld mot kvinnor, samt att det ska finnas en beredskap för att tidigt upptäcka våldsutsatthet och erbjuda stödinsatser till våldsutsatta barn som lever med våld och våldsutövare.

En del i den samverkansöverenskommelse som Mölnadalens stad träffat med polisen är "Gemensam handlingsplan- Trygg i Mölnadal 2017-2018". Där finns nio prioriterade områden utpekade, däribland våld i nära relationer samt hedersproblematik. Målet i handlingsplanen är att våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck ska minska. En föreslagen åtgärd i denna handlingsplan är att utbilda personal och att arbeta aktivt med frågorna.

Hur kan man arbeta?

När det kommer till våld i nära relationer kan en kommun arbeta på olika nivåer för att förebygga och minska våldet.

Nivå ett gäller **generella** våldsförebyggande och främjande insatser, såsom kunskapssatsningar i skolan, samhällsinformation och folkbildning. För skolan finns till exempel skolverkets stödmaterial om "Hedersrelaterat våld och förtryck - om skolans ansvar och möjligheter".

Nivå två handlar om våldsförebyggande insatser till **riskgrupper**, exempelvis gruppverksamhet med regelbundna träffar för ungdomar på fritidsgården enligt en specifik metod där diskussioner och övningar genomförs.

Nivå tre innefattas av stöd, skydd och behandling **när våldet är ett faktum**, alltså exempelvis erbjudande av skyddat boende, arbete enligt olika metoder såsom ²MPV för att få stopp på våldet.

² En metod som handlar om att möta personer med våldsproblematik. Socialtjänsten i Mölnadal arbetar enligt denna sedan 5 år tillbaka.

Hur arbetar staden?

I dagsläget finns ingen gemensam handlingsplan för staden gällande hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en handlingsplan på SAF från 2006. Denna kommer att ersättas av en ny plan som SAF är i färd med att ta fram gällande våld i nära relationer, där hedersrelaterat våld och förtryck är en del. Denna plan kommer vara angelägen för personal på SAF, men kommer inte kunna fungera som en stadsövergripande plan med förebyggande perspektiv.

SAF arbetar idag aktivt på ovan nämnda nivå tre med ett flertal olika metoder och arbetssätt. De andra förvaltningarna ska naturligt röra sig mer på de andra två nivåerna. Gemensamt för de intervjuade inom KFF, UTF och SKF är att de enligt stadens rutiner anmäler oro till SAF vid misstanke eller kännedom om att en ungdom eller ett barn är utsatt för våld eller förtryck. Vad gäller det förebyggande och främjande arbetet görs en hel del, men det finns ingen gemensam riktning och bidrar därmed inte till likvärdiga förutsättningar. På en skola hålls temadagar om våld i samverkan med polis, fritid och fältassistenter och på de flesta skolor jobbar man med trygghetsarbete på olika sätt. På fritidsgårdar har personal agerat när de misstänkt att flickor inte får komma till fritidsgården. Polisens särskilda utredningsgrupp för våld i nära relationer har stor kompetens medan poliser som patrullerar ute har mer ojämn kunskap.

På strategisk nivå kan nämnas projekt FRAM som syftar till ökad kunskap i organisationen om mänskliga rättigheter, diskriminering, tillgänglighet och delaktighet.

Bedömning

Motionen föreslår en kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck i staden samt att staden upprättar en gemensam handlingsplan.

Mölnåls stads projektgrupp för ungdomsenkäten LUPP kommer att föreslå några specifika frågor som berör hedersrelaterat våld och förtryck i enkäten som genomförs i november 2017. LUPP står för lokal uppföljning av ungdomspolitikerna och genomförs i åk 8 på högstadiet samt åk 2 på gymnasiet. Därigenom får vi en fingervisning om hur förekomsten ser ut, som sedan kan användas som utgångspunkt för att bedöma om det finns behov av en större kartläggning längre fram.

Bland anställda och chefer som tillfrågats inför detta motionssvar är uppfattningen att hedersrelaterat våld och förtryck inte är vanligt förekommande i Mölnåls men att det kan finnas ett mörkertal på grund av att de drabbade inte synliggörs. Gemensamt för de intervjuade är också att det vore bra med en gemensam riktning gällande hur vi ska arbeta förebyggande med frågan våld i nära relationer, där hedersvåld och förtryck är en del.

Mot bakgrund av att anmälningar gällande barn som bevittnar eller utsätts för våld i hemmet ökar kopplat till de nationella riktlinjerna, VGR:s regionala mål, stadens visioner och mål samt handlingsplanen "Trygg i Mölnåls" finns det anledning att vidare undersöka om staden ska ta fram en gemensam riktning eller handlingsplan för berörda förvaltningar gällande arbetet med våld i nära relationer, där hedersrelaterat våld och förtryck är en del.

Dnr KS 285/16

Staden kommer att genomföra utbildningssatsningar gällande våld i nära relationer och hedersförtryck i linje med vad som nämnts i "Trygg i Mölnåls". Utifrån den information som framkommit i inventeringssamtalen finns det anledning att utvidga målgruppen för utbildning till flera funktioner i berörda förvaltningar som kommer i kontakt med barn och ungdomar, utöver SAF och VOF som nämns i planen. Utbildningen bör anpassas efter kunskapsnivån inom respektive förvaltning då den varierar beroende på tidigare utbildning och erfarenhet av problematiken.

Expedieras till

Stadsledningsförvaltningen

Carina Nordgren
Förvaltningschef

Jonathan Folkesson Lyons
Enhetschef

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum

2017-06-21

§ 115

KS 285/16

Svar på motion (L) om hedersrelaterat våld och förtryck

Beslut

Ärendet återremitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendet

Delaram Esmaeili (L) och Elin Andersson (L) har lämnat in en motion den 14 juni 2016. Förslaget i motionen har två delar. Dels att Mölnåls stad ska kartlägga förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck bland barn och ungdomar, dels att staden ska upprätta en gemensam handlingsplan gällande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en mängd olika begrepp som används rörande heder, mäns våld mot kvinnor och andra socialt förtryckande strukturer. Den gemensamma nämnaren är att det till största del handlar om män som utsätter kvinnor för olika former av förtryck.

I nuläget pågår ett arbete inom Mölnåls stads projektgrupp för ungdomsenkäten LUPP med att föreslå några specifika frågor som berör hedersrelaterat våld och förtryck i enkäten som genomförs i november 2017. Uppfattningen bland professionella i staden är att hedersrelaterat våld och förtryck inte är vanligt förekommande i Mölnåls men att det kan finnas ett mörkertal på grund av att de drabbade inte synliggörs. Gemensamt för de intervjuade är också att det vore bra med en gemensam riktning gällande hur vi ska arbeta med frågan våld i nära relationer, där hedersvåld och förtryck är en del.

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige har den 15 juni 2016, § 118, remitterat motionen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat motionen till stadsledningsförvaltningen för beredning.

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 2 maj 2017.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har behandlat ärendet den 17 maj 2017, § 70.

Kommunstyrelsen har behandlat ärendet den 7 juni 2017, § 169.

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum

2017-06-21

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Motionen anses besvarad på punkt ett med hänvisning till det kommande arbetet med ungdomsenkäten LUPP.

Motionen anses besvarad på punkt två med föresatsen att en översyn görs gällande behov av en gemensam handlingsplan för berörda förvaltningar gällande våld i nära relationer.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulrika Frick (MP) föreslår en återremiss av ärendet få en tydligare bild av vilka olika samverkansplattformar vi har idag som kan bidra med en mer heltäckande kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld i vår kommun än bara LUPP-enkäten.

Elin Andersson (L) föreslår återremiss i tre punkter av ärendet för vidare utredning:

- all personal i staden som arbetar med barn och unga måste få fördjupad kunskap i hedersproblematik och hur man bör agera i situationer där man misstänker hedersförtryck och våld, enligt rekommendation i slutet av motionssvaret.
- Lupp täcker endast åk 8 och år 2 på gymnasiet. Detta förtryck börjar tidigare och behöver därför kartläggas redan i tidigare åldrar, exempelvis lågstadiet.
- Mölnåls Lupp-frågor går bara till elever på Mölnåls skolor. De flesta gymnasieelever i Mölnåls går på gymnasiet i andra kommuner. De kommer inte få dessa frågor och vi kommer därför inte få många svar från år 2 på gymnasiet.

Kader Hamakarim (MP) föreslår återremiss av ärendet.

Beslutsgång

Ordförande frågar om ärendet ska återremitteras och finner att så sker. Ordförande konstaterar att skälen till återremiss från Ulrika Frick (MP) och Elin Andersson (L) ska beaktas i den nya beredningen.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande